

Kinai sebesültek

Ha valaki Kína belsejében utazik, mélyen a hódító japán haderő mögött, meggyőződhetik Kína roppant terjedelméről és ennek következményeként a japán tervek sikertelenségéről. Lépten-nyomon katonai, politikai és szociális problémák bukkannak fel, amelyeket a háború vetett felszínre és régi, megoldatlan kérdések, amelyeket a háború nem oldott meg.

Csangsü-t elhagytuk, minekutána Vuhan-t a japánok elfoglalták, míg más japán haderő a rommálőtt Kantonban megállapodott, majd észak felé a Kanton—Hankau vasútvonal mentén helyezkedett el. Utunk Nancsang felé hosszú katonai menetoszlop mellett vezetett. Csupa fiatal, hiányos felszerelésű regruta. A front felé masiroztak. Nem a sebesültek szállítására fenntartott út volt ez, mégis talákoztunk sokakkal, akik lassan húzódtak katonai alakulatokban a mögöttes részek kórházai felé. Vékony egyenruhájukban a sebesültek sokat szenvedtek még a maláriától is, ami tetézte fájdalmukat és súlyos állapotuk lerítt róluk.

Beszélgettünk a Csehuan-i hadtest sebesültjeivel, ezekről azt tartják, hogy a legrosszabb katonák Kínában. Nyomorúságos kórházban feküdtek, ahol sem elegendő orvosság, sem ágy nem volt. Némelyek már többször sebesültek, újból harcra mentek, most arról beszélnek, hogy ismét harcra képesek lesznek és visszatérhetnek a frontra. „Miért“, kérdeztem. „Hogy kizavarjuk földünkről a japánokat.“

Három nappal Nancsangba érkezésünk előtt a japánok elfoglalták Tehánt, száz kilométerre Nancsangtól. A kínaiak kemény ellenállása a jól felszerelt japán seregeket három hónapos harcra kényszerítette, a Kinkiangtól Tehánig vezet 300 kilométeres útert. Az előrenyomulás minden lépését harcolva kellett megtenni, a kínai védők ezen a szakaszon főleg kantoniak voltak.

A légi támadások ellenére Nancsang élénk volt. A repülő-támadások ideje alatt az ápolónők helyükön maradtak a kórházakban, bátorították azokat a sebesülteket, akiket nem lehetett elhelyezni a földalatti fedezékekbe, s az orvosok sem szakították meg munkájukat a betegek körül. Ezt az emberfölötti bátorságot csak az értheti meg, aki átélte ezeket a támadásokat. Ezekből a városokból gyors ütemben végzik a sebesültek elszállítását az ország belsejébe. Nancsangban láttam munkában egyikét a legjobb katonai kórházaknak. A 109-es kórház régebben sokat nélkülözött a rossz igazgatás miatt, most új igazgatót és új személyzetet kapott. Idősebb nők, családanyák eljöttek, hogy segítsenek az élelem beszerzésében, orvosok és ápolónők lemondtak a különben is alacsony fizetésük egy részéről, hogy a sebesültek minden nap kaphassanak tejet és tojást. Lemondtak fizetésük másik részéről is, hogy új orvosokat és ápolónőket alkalmazhasanak a kórházak. Új szellem vonult be a katonai egészségügyi szolgálatba.

Az önfeláldozás szellemét még növelte az újabb helységek japán okkupációja.

A sebesültek ápolása és a polgári lakosság élelmezése a háború legfontosabb kérdései közé tartozik. A katonai egészségügyi szolgálatnak ma kétszáz általános kórháza van, 14 kórház a súlyos sebesülteket fogadja be, 25 kórház van az idült betegek ápolására, 150 tábori kórház és sebesültgyűjtő állomás. A kínai Vörös kereszt adja a legtöbb orvosi-ápolói személyzetet. Ezekben a kórházakban hárcmszázezer ágy van, a sebesültek száma azonban ennél jelentékenyen nagyobb. Egy ötszázágyas kórházban rendszeren 800 vagy még több sebesült fekszik. Nem tudni pontosan, mennyi a sebesült, de bizonyos, hogy számuk több mint félmilliót elér. A japánok a civilizáció terjesztésének tekintik kórházak, kötőzohelyek és sebesültszállítmányok megsemmisítését. Október 19-én Csangse-től északra bombázták a 122-es kórházat, itt megöltek 200 sebesültet, néhány nappal később bombázták a 38-as katonai kórházak. E héten gépfegyverből lőttek és szétrombolták a Vörös kereszt ambulanciáját, amelynek tetején 16 méter szélességű vörös kereszt zászló lengett. Ugyancsak bombázták és gépfegyverből lőttek hat szanitécállomást és sebesültszállítmányait. A kórházak bombázása a Vörös kereszt és a katonai egészségügyi parancsnokság elé új problémákat vetett, különösen, amióta a japánok Kanton elfoglalásával elvágták a vonalakat, amelyeken az orvosságokkal és kötszerekkel való ellátás történt. A Vörös keresztnek külföldi segítsége még sürgősebbé vált, mint annakelőtte, nemcsak a sebesültek gondozása miatt, hanem a mintegy huszonöt megfigyelő miatt is, amelyek az esetleges járvány terjedését megakadályozhatják és amelyek légi támadások esetén a lakosságot oltalmazzák.

Úgy a Vörös kereszt, mint az egészségügyi minisztérium a legmesszebbmenő tevékenységet fejt ki a menekülők ellátása terén. E célból a frontról a mögöttes részek felé vezető útvonalon 10 mérföldenként pihenő-állomásokat és élelmezési raktárakat emeltek, ahol a könnyebb sebesülteket élelemmel látják el és gondozásban részesülnek a menekülők. Ilyen gondozóhelyek eddigelé a Jangese vidékén létesültek leginkább, ahol a legerősebb harcok folytak.

A nemzeti öntudat és szervezési képesség a legnagyobb a nagy ipari központok közelében. Más vidékeken a hadsereg fejlesztí a nemzeti érzést, amire szükség is van, mert az óriási birodalom belsejében a nagy földbirtokosok a pompázó hazafiságot a hadi nyereséggel ügyesen kombinálják. Ez utóbbi Kína nagy problémája, amely még megoldásra vár.

Kiúat meghódíthatatlanná teszi óriási területe. A nemzeti öntudat már az ország központjában, a csaknem teljehatalmú földbir-

tokosok területén is emelkedik. Úgy tűnik Kína, mint egy gigantikusan méretű ház, millió oszlopon nyugodva. A ház állni fog, míg csak az utolsó oszlopot ki nem döntik alóla. A japánoknak nincs annyi erejük, hogy ezt az utolsó oszlopot is kidöntsék.

SMEDLEY ÁGNES

(fordította: *Fekete Béla*)

Kimenő

Régi, háború előtti „palilulai” ház. A hosszú keskeny termet öreg, nedves falak övezik. A mennyezet alacsony. Balról a fal mellett egy hosszú keskeny pad húzódik, mint a várótermekben. Ezen ülnek a lányok — csupa cseléd lány meg egy pár munkásnő. A férfiak: különböző foglalkozású egyének, kereskedelmi ügynökök, szénégetők, téglavetők, favágók, munkanélküliek és foglalkozás nélküliek. Bál minden szombat este s minden vasárnap délután van. Jobb oldalról két-három asztal. Ez azoknak van akik „fogyasztani” tudnak valamit; ezek kényelmesen ülnek, mint olyan emberek, akik a megrendelt itallal belépődíjat fizettek a táncosokhoz. Ezek nézelődhetnek, válogathatnak a táncosokban. Velük szemben a padon, míg a zene pihen, egy egész leánykoszorú, csupa fiatal arc, világos blúzok, gondosan hátrafésült hajjal s sütvassal göndörített fürtökkel a fül mögött. Ülnek mind, várják hogy mikor szólaltatja meg a legény ott a harmonikáját. A terem egész tele van emberekkel, füsttel és hőséggel. Több a leány, mint a legény. Mind fiatal, mind úgy sietett a mosogatással, hogy elkészüljön a vasárnap délutáni kimenőre. A hajukat sütvassal göndörítették, némelyik ki is pirosította magát, ép úgy mint a nagysága. Az talán csak tudja mi a szép.

Marica is itt van. Ül a padon, két agyonmosott, nagy keze ölében fekszik; a szemben levő asztalnál ül két nő és két férfi. Előttük poharakban a bor, őket nézi Marica. Nevetnek a nők, meg a férfiak is. Kiabálnak. Az egyik férfi ott azzal a kék sállal a nyakában, most nagy fekete kezével az egyik nő kisütött hajához ér s aztán hirtelen elkapja, mintha görcs fogta volna meg a kezét. Hátratolja kalapját, lábait kinyújtja az asztal alatt, aztán szemébe húzza megint a kalapot s megereszti a hangját:

„Ništa me ne boli...”

A nő mellette, fehér blúzban, két kezét összefonja hátul a fején s rekedt hangon, kétségbeesett visítással folytatja:

„Samo mi se srcu rana...”

A másik asztalnál is énekelnek. Nem, nem is énekelnek, csak hosszan elnyújtott szavakat kiabálnak.

Marica végignézi a leánysort. Ülnek és várnak. Egy pár beszélget, néhányan felálltak s folyton forgolódva a terem másik végébe tekintgetnek, arcukról lerí a türelmetlenség. Csak kárba ne vesszen ez a délután! Mikor kezdi el már az a muzsikálást?

* Palilula Beograd egyik negyede